

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТИ ЗА АБОНЕНТСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

*Грудницький В.М.
ДВНЗ «Донецький
національний
технічний університет»,
кандидат юридичних наук*

З першого травня 2019 року було введено в дію Закон України «Про житлово-комунальні послуги». Цей нормативно-правовий акт регулює відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг з управління багатоквартирним будинком, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та поводження з побутовими відходами, а також відносини, що виникають у процесі надання послуг з постачання та розподілу електричної енергії і природного газу.

Варто зазначити, що переважна більшість суб'єктів господарювання, які надають вказані послуги, займають монопольне (домінуюче) становище на ринку. Проаналізувавши річні звіти Антимонопольного комітету України, становиться очевидним, що в структурі правопорушень законодавства України про захист економічної конкуренції, зловживання монопольним (домінуючим) становищем є найбільш поширеним видом правопорушень, серед яких значний відсоток відбувається саме у сфері надання житлово-комунальних послуг, а потерпілими доволі часто є соціально незахищені верстви населення, малозабезпечені громадяни України. Звідси і виникає потреба в проведенні ретельного аналізу законодавства у вказаній сфері, дослідження особливостей функціонування відповідних ринків з метою мінімізації можливих негативних ризиків.

У процесі прийняття даного закону висловлювалися різні думки щодо його актуальності, обговорювалися позитивні та негативні моменти

пов'язані з введенням його в дію. А саме, питання введення плати за абонентське обслуговування, формули підрахунку її розміру, введення пені за прострочення плати та інші питання.

Одним із аргументів розмежування плати за надані послуги та введення окремої абонентської плати було посилення на те, що це є європейська та загальносвітова практика, що в свою чергу буде сприяти підвищенню рівня конкуренції. У цьому разі варто зазначити, що на відміну від зарубіжного досвіду в Україні ще не сформувалися ринки з достатньо високим рівнем конкуренції у відповідній сфері надання послуг. Українські реалії свідчать, що процес формування ринків лише відбувається, досить часто спостерігаємо, що один суб'єкт надає комунальні послуги та займається обслуговуванням відповідної інфраструктури, мережі.

На практиці є приклади, коли люди за власні кошти або кошти територіальної громади здійснювали проведення комунікацій, сплачували за їх ремонт, а тепер змушені будуть сплачувати ще й абонентську плату.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» плата за абонентське обслуговування це платіж, який споживач сплачує виконавцю комунальної послуги за індивідуальним договором про надання комунальних послуг у багатоквартирному будинку (крім витрат з постачання та розподілу природного газу і з постачання та розподілу електричної енергії) для відшкодування витрат виконавця, пов'язаних з укладенням договору про надання комунальної послуги, здійсненням розподілу обсягу спожитих послуг між споживачами та стягненням плати за спожиті комунальні послуги, а у випадках, визначених цим Законом, також і витрати на обслуговування приладів – розподілювачів теплової енергії та/або вузлів обліку, що забезпечують індивідуальний облік споживання відповідної комунальної послуги у квартирах (приміщеннях) багатоквартирного будинку [1].

З наведеного визначення не зрозуміло, про які витрати йде мова, що пов'язані з укладенням договору (вартість розробки проекту договору, папір, проведення зустрічі із споживачем тощо). Укладення договору є

«разова дія», а плата справляється щомісячно незалежно від того чи користувався послугою споживач чи ні.

Наступний аргумент – за рахунок абонентської плати у постачальників з'являться кошти, щоб через суд домогтися виплати заборгованості за комунальні послуги. Подібний аргумент взагалі викликає певне здивування, адже згідно з процесуальним законодавством розподіл судових витрат між сторонами покладається пропорційно розміру задоволення позовних вимог. Отже, якщо суб'єкт господарювання має реальні докази існування перед ним заборгованості з боку споживача, то й судові втрати, у разі задоволення позову, повинен відшкодовувати відповідач.

До введення в дію Закону абонентська плата була закладена у загальній платіжці й прив'язана до обсягів споживання, а згідно з новою нормою абонентський платіж є фіксованим, незалежно від того, які показники лічильника води або тепла. Очевидно, що подібне нововведення не сприяє проведенню політики економії споживання ресурсів, що протирічить принципу державної політики – забезпечення раціонального використання наявних ресурсів.

Таким чином, залишається чимало питань щодо доцільності розмежування плати за абонентське обслуговування та безпосередньої плати за самі послуги, що надає суб'єкт господарювання. У свою чергу, говорити про абсолютну недоцільність введення абонентської плати також є некоректним. Для запровадження даного інституту потрібно мінімізувати ризики. Створити умови для конкуренції на ринку комунальних послуг, забезпечити гарантії захисту інтересів споживачів від протиправної поведінки монополістів.

Література:

1. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 9 листопада 2017 р. № 2189-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення 19.09.2019).